

Joroisten kunta

Perusopetuksen opetussuunnitelman
muutokset 1.8.2025 alkaen

Sisällys

Johdanto	3
Luku 1.4 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta	4
Luku 2.4 Paikallisesti päätettävät asiat.....	12
Luku 3.4 Paikallisesti päätettävät asiat.....	16
Luku 4.5 Paikallisesti päätettävät asiat.....	26
Luku 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat.....	32
Luku 6.13 Paikallisesti päätettävät asiat.....	51
Luku 7.9 Paikallisesti päätettävät asiat.....	57
Luku 8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma	61

Johdanto

Opetushallitus on päättänyt 13.2.2025 muutoksista perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 seuraaviin lukuihin:

Luku 1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

Luku 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Luku 3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Luku 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Luku 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

Luku 6 Oppimisen arviointi

Luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Luku 8 Oppilashuolto

Opetushallituksen päätöksen mukaan tarkistettu paikallinen opetussuunnitelma tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2025. Perusopetuslain 4§, 20 i §:ä ja 26 a § koskevilta osin muutokset paikallisiin opetussuunnitelmiin tulee kuitenkin tehdä 1.8.2026 mennessä. Nämä pykälät koskevat perusopetuksen osalta varhennettua oppivelvollisuutta ja toiminta-alueittain opiskelua.

Joroisten kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaan tehdään muutosten perusteella myös kappalejakoja koskevat muutokset.

Tässä asiakirjassa muutuskappaleet on otsikoitu valtakunnallisen opetussuunnitelman kappalejaon mukaisesti.

Kappaleissa ovat mukana:

- valtakunnalliset perusteet ja niissä annetut tehtävät on kirjoitettu koko palstan levyisinä lukuun ottamatta tehtävänantoja, jotka on sisennetty
- paikalliset tarkennukset löytyvät sisennettynä
- otteet Keski-Savon opetussuunnitelmasta ovat sisennettynä ja erikseen merkittynä
- otteet Koulun konstit -käsikirjasta ovat sisennettynä ja erikseen merkittynä

Luettavuuden vuoksi tähän muutoksia koskevaan asiakirjaan on sisällytetty tarpeellisia osioita muutoksiin liittyen sekä perusteista että alueellisesta Keski-Savon perusopetuksen opetussuunnitelmasta ja Koulun konstit -käsikirjasta.

Muutokset kappalejakoon tulevat koskemaan sekä Joroisten että Keski-Savon alueellista perusopetuksen opetussuunnitelmaa.

Tämän asiakirjan liitteenä ovat myös päivitetyt valtakunnalliset perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Luku 1.4 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua

Joroisten koulujen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä Keski-Savon kuntien kanssa, mutta paikalliset tarkennukset on kuvattu kuntakohtaisesti.

- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)

Opetussuunnitelma on laadittu suomenkielisenä.

- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan

Keski-Savon opetussuunnitelman perusteiden yleinen osa on julkaistu e-perustepalvelussa ja pedanetissä.

Paikalliset tarkennukset löytyvät Joroisten kunnan opetussuunnitelman e-perustepalvelusta.

Opiskeluhuoltoon liittyvät asiat ovat julkaistu Koulun konstit -käsikirjassa.

- miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvattua toimintakulttuuria laaditaan, kehitetään ja arvioidaan yhteisöllisessä opiskeluhollossa moniammatillisesti yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Toimintakulttuuria on kehitetty koulukohtaisissa yhteissuunnittelukokouksissa sekä sivistystoimen

johtoryhmätyöskentelyssä ja opetustoimen esihenkilöiden yhteisissä kokoontumisissa.

- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään

Opetussuunnitelman yhteisiä käytänteitä esi- ja perusopetuksessa on valmisteltu opetussuunnitelman tuen uudistuksen opetussuunnitelmaa edeltävänä lukuvuonna varhaiskasvatuksen ja opetustoimen esihenkilöiden ja erityisopettajien säännöllisissä tapaamisissa.

Yhteistyötä on tehty Keski-Savon kuntien kanssa opetussuunnitelman laatimiseksi. Toiseen asteen kanssa tehdään yhteistyötä nivelvaiheessa tiedonsiirtojen yhteydessä.

- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään

Opetussuunnitelman uudistuksen alueellisissa kokoonpanoissa on ollut mukana hyvinvointialueen kuraattori sekä psykologi.

- miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon

Opetussuunnitelmauudistusta on toteutettu yhteistyössä ennen kaikkea esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen henkilöstön kanssa, jotta käytettävissä olisi paikallinen tieto, minkä lisäksi käytettävissä on ollut opetuksen järjestämissuunnitelman valmistelun yhteydessä syntynyt materiaali.

- sisältyykö naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen koulukohtainen tasa-arvosuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana (lain mukaan suunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa; vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan myös laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla)

Tasa-arvosuunnitelma sisältyy Keski- Savon opetussuunnitelmaan.

Alueelliseen opetussuunnitelmaan on kuvattu koulujen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- miten huolehditaan opiskeluhoitoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa

Hyvinvointialueen edustajat ovat osallistuneet alueelliseen ops-työhön. Hyvinvointialueen opiskeluhooltosuunnitelma on tehty alueen kuntakohtaisten opiskeluhooltosuunnitelmien pohjalta.

Paikallinen opiskeluhoollon suunnitelma Koulun konstit on kirjattu pedanet-palveluun.

- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään

Opetussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään osana lukuvuoden työtä. Opetussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa ja jäljellä olevien muutosten lakipykälien voimaan tullessa 1.8.2026 mennessä.

Opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä ja sivistystoimen / opetustoimen esihenkilötapaamisissa.

- mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).

- varhaiskasvatuksen järjestämissuunnitelma
- varhaiskasvatussuunnitelma
- perus- ja lukio-opetuksen järjestämissuunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- opiskeluhoollon suunnitelma ja oppimisen tuen käsikirja Koulun konstit
- aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)

Nivelvaiheiden palaverit esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta toiselle asteelle pidetään kevätlukukaudella ja seuranta syksyllä lukukauden alkaessa. Yhteistyötä esi- ja perusopetuksessa jatketaan säännöllisillä tapaamisilla.

- järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)

Opetusta järjestetään yhdysluokkaopetuksena opetuksen järjestämissuunnitelmassa määritellyin perustein.

- järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai tavoitekokonaisuuksittain etenevänä (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)

Opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä, ellei oppilaan tilanteen vuoksi tehdä POL 18 § mukaisia järjestelyitä erillisellä hallintopäätöksellä.

Tavoitekokonaisuuksittain etenevää opetusta tarvitsevalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämiseksi.

- järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheyttynä; mitkä ovat mahdollisen eheytetyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet

Opetus järjestetään oppiainejakoisena kaikissa oppiaineissa.

- miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla (paikallinen tuntijako)

Tuntijako on liitteenä.

- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä osio valinnaisuus perusopetuksessa)

A1-kieli on englanti, joka alkaa kaikissa kouluissa 1. luokalta alkaen.

A2-kielenä tarjotaan 5. luokalta alkaen saksaa kolmen vuosiviikkotunnin laajuisena alakoulun ajan ja jatkuu edelleen yläkoulun puolella.

Aloittavassa lähiopetusryhmässä tulee olla vähintään 9 oppilasta.

Kielen opiskelut voi keskeyttää vain perustellusta syystä huoltajan kirjallisella hakemuksella.

Oppilaalla on mahdollisuus siirtyä kielivalinnan perusteella toissijaiseen kouluun edellytyksellä, että huoltaja vastaa kuljetuskustannuksista.

B1-kieli on ruotsi. B1-kielen opetus alkaa valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisesti kuudennella luokalla.

B2-kielenä opetetaan 8. luokalta alkaen valinnaisaineena venäjää, ranskaa, japania ja latinaa. Aloittavassa lähiopetusryhmässä tulee olla vähintään 7 oppilasta.

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)

Opetuksen järjestäjä on osoittanut taito - ja taideaineiden valinnaisainetunnit seuraavasti:

5.lk 1 h liikuntaa

6. lk 1 h liikuntaa

8.–9. lk 4 h oppilaalle valinnainen aine

Oppilaille tarjottavat valinnaisaineet ovat kuvattuna kappaleessa 13 (Valinnaisuus perusopetuksessa).

Valinnaisuutta tarjotaan taito- ja taideaineiden valinnaisten lisäksi 2 vvh 8. ja 9. luokilla.

- mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)

Joroisissa ei järjestetä painotettua opetusta.

- miten järjestetään oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Kyseiset järjestelyt on kuvattu opetussuunnitelman luvuissa 4 ja 7.

- miten oppilaanohjaus järjestetään

(ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus)).

Keski- Savon kuntien koulujen oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo.

Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja.

Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten.

Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä.

Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä.

Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1–2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista.

Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja

työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä.

Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä.

Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä. Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana.

Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana.

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua. Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7–9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7–9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvälmiuksiaan.

Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista.

Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla. Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa.

Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Luku 2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Arvokeskustelut luovat perustan sekä opetussuunnitelman laadinnalle että yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle. Paikallisesti päätetään, miten arvokeskustelut toteutetaan opetussuunnitelmaa laadittaessa ja muutoin säännöllisesti koulutyön aikana. Tällöin päätetään myös, miten luodaan edellytykset henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisten muiden yhteistyökumppanien osallistumiselle keskusteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa:

- mitkä ovat perusopetuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat tai painotukset ja miten ne ilmenevät (muilta osin arvoperustan ja oppimiskäsityksen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)

Keski-Savon opetussuunnitelma

Perusopetuksen arvoperusta

Keski- Savon opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustansa. Koulun ja kotien yhteinen

arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkömyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn ja vastuunottoon omasta kehitymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten

elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustuvalla kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Seudullista opetussuunnitelmaa laadittaessa on toteutettu arvokeskustelut koulujen henkilöstön, huoltajien, oppilaiden ja eri sidosryhmien (mm. kulttuuri-, kirjasto- liikunta- ja nuorisotoimi, seurakunnat sekä eri yhdistykset) kanssa. Kuulemistavoista on sovittu ja niiden toteutumista seurattu yhteisissä seudullisissa palaverissa.

Arvokeskusteluissa on käsitelty muuttuvaa koulua ja käytetty pääasiassa kolmea kysymystä:

- Mikä on tärkeää tulevaisuuden koulussa?
- Mitä tulevaisuuden koulussa tulisi opettaa?
- Miten tulisi opettaa tulevaisuuden koulussa?

Keskusteluissa esille nousseet asiat olivat yhteneviä opetussuunnitelman perusteiden arvoperustan kanssa.

Arvokeskustelu sekä oppimiskäsitys huomioidaan koulutusta suunniteltaessa. Käytännön toteutus tapahtuu muun muassa koulujen henkilöstön suunnitelmassa lukuvuosittaista koulutyötä, oppilaiden ja huoltajien kanssa käytävissä tutustumis- ja kehityskeskusteluissa (ns. vanhempainvartit), vanhempainilloissa, vanhempainoimikuntien sekä oppilaskuntien toiminnassa. Täydennyskoulutuksella tuetaan tavoitteiden saavuttamista.

- miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan koulutuksen järjestäjien toteuttamilla kyselyillä / itsearvioinneilla sekä henkilöstön kehityskeskusteluin.

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen lukuvuosisuunnitelmaan.

Luku 3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa:

- Perusopetuksen tehtävää mahdollisesti täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat (muilta osin tehtäväkuvauksessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan; tehtävää voidaan konkretisoida ja toteuttaa myös opetussuunnitelmaa täydentävien suunnitelmien kuten esimerkiksi kestävän kehityksen ohjelman tai kulttuurikasvatussuunnitelman avulla, joista tulee tällöin maininta opetussuunnitelmaan)

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon kouluissa hyvinvoinnin tulee ohjata kaikkea koulun toimintaa. Jokainen saa edellytystensä mukaista opetusta ja positiivista palautetta työskentelystään. Jokaisen oppilaan vahvuudet tunnistetaan ja osataan hyödyntää niitä. Oppilaalla on tahto oppia ja kehittää taitojaan myös perusopetuksen jälkeen. Oppilaista kasvatetaan hyvän itsetunnon omaavia, aktiivisia ja sosiaaliset taidot hallitsevia ihmisiä. He osaavat käyttäytyä hyvin ja suhtautuvat elämään positiivisesti. Oppilas omaksuu terveelliset ja turvalliset elämäntavat ja selviytyy arkielämän toimista. Oppilas kykenee tekemään yhteistyötä ja tulemaan toimeen kaikkien ihmisten kanssa sekä hyväksymään eriäviä mielipiteitä rakentavasti. Oppilaat ovat kiinnostuneita ympäröivästä yhteiskunnasta ja haluavat kantaa vastuuta ikätasonsa mukaisesti yhteisten asioiden hoitamisesta. Näihin tavoitteisiin päästäksemme Keski-Savon kunnissa hyödynnetään esimerkiksi seuraavia toimintamalleja:

Joroisissa toimintamalleja ovat mm. Pro-Koulu, KiVa-koulu, tukioppilastoiminta, oppilaiskuntatoiminta, nuorisovaltuusto, Liikkuva koulu ja Kulttuuriketju.

Oppilas oppii etsimään, lajittelemaan ja suodattamaan sekä arvioimaan tiedon ja tietolähteen luotettavuutta. Oppimisessa tärkeää on toiminnallisuus ja tutkiva lähestymistapa. Ymmärretään, että oppimista tapahtuu myös koulun, luokahuoneen sekä kouluajan ulkopuolella. Opetuksessa luodaan kansainvälisiä yhteyksiä, hyödyntäen nykyaikaista teknologiaa. Tehdään yhteistyötä ja mahdollisesti vierailuja kansainvälisiin yhteistyökohteisiin. Voidaan kutsua kansainvälisiä vieraita ja tutustutaan eri kulttuureihin ja tapoihin. Suomalainen kulttuuri ja perinteet ovat vahvasti esillä koulun arjessa tapakasvatuksen ja juhlien kautta. Kestävän kehityksen teema ja ekologistaloudellisesti kestävän kulttuurin korostaminen on tärkeä osa koulun arkipäivää. Oppilas ymmärtää omien

valintojensa vaikutukset ympäristön kannalta. Koulujen toimintaa ja opetusta tukee yhteistyö eri yritysten ja yhteisöjen kanssa.

- Laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
- Järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain).

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon kouluissa oppimateriaali on ajanmukaista, ja oppilailla on mahdollisuus käyttää opiskelussaan ajanmukaisia laitteita, ohjelmistoja, sisältöjä ja palveluita. Perinteisten oppimateriaalien lisäksi hyödynnetään sähköisiä materiaaleja ja ympäristöjä. Opetuksessa annetaan oppilaalle mahdollisuus syventyä häntä kiinnostaviin aiheisiin. Opetuksessa käytetään sellaisia tapoja ja menetelmiä, jotka kehittävät oppilaan kykyä työskennellä pitkäjänteisesti ja aktiivisesti. Oppilas on oppimisessa aktiivinen toimija. Kulttuurikasvatus tukee oppiainerajat ylittävää toiminnallista työskentelyä, jossa on tilaa mielikuvitukselle, vuorovaikutukselle ja luoville ratkaisuille. Oppilas suunnittelee omaa työtään ja työskentelyään. Opiskelussa tuetaan riittävästi erilaisia oppijoita ja otetaan huomioon yksilöiden erilaiset oppimistyylit ja opiskelutekniikat. Oppilas suorittaa itsearviointia säännöllisesti, vähintään lukukausien lopuissa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa,

miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon kunnissa oppilas oppii tuntemaan ja arvostamaan omaa elinympäristöään ja kulttuuriperintöään sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Kulttuurikasvatus toteutuu suurelta osin koulun arkipäivässä. Koulun kulttuurikasvatusta ovat muun muassa kouluissa järjestettävät vuotuisjuhlat, retket, projektit ja tapahtumat, joiden kautta oppilas tutustuu laajasti kulttuurin eri aloihin ja ilmiöihin, sekä sosiaaliin ja kulttuuriperinnöllisiin tapoihin ja taitoihin. Tukena koulun kulttuurikasvatuksessa toimii Keski-Savon kulttuurikasvatussuunnitelma Kulttuuriketju, joka painottuu oppilaan vuorovaikutustaitojen sekä kulttuuri-identiteetin vahvistamiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänaalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväan elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Oppilas ymmärtää oman käytöksensä ja valintojensa vaikutukset toisiin ihmisiin ja ympäröivään yhteisöön, sekä omaan terveyteen ja hyvinvointiin. Tunnetaitokasvatus kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja luoden pohjaa yhdessä toimimiselle. Lisätään oppilaiden aktiivista toimintaa ja

liikuntaa koulupäivän aikana sekä välitunneilla että oppitunneilla. Kehitetään mielekästä välituntitoimintaa yhdessä oppilaiden kanssa. Huolehditaan, että koulun ympäristön liikennejärjestelyt ovat mahdollisimman turvallisia ja että oppilaat osaavat liikkua liikenteessä sääntöjä ja ohjeita noudattaen.

Kouluruokailusta tehdään oppilaille miellyttävä ja rauhallinen hetki. Oppilas ymmärtää, miksi aikataulujen ja määräaikojen noudattaminen on tärkeää sekä koulussa että myöhemmin elämässä. Kouluyhteisön jäsenten on tärkeää huomata sekä varhaisen puuttumisen että kodin ja koulun yhteistyön merkitys oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Koulut tekevät aktiivisesti ja suunnitelmallisesti koulukiusaamisen vastustamistyötä (KiVa-koulu).

Oppilas ymmärtää annettujen ohjeiden merkityksen työskentelyturvallisuuden kannalta. Oppilaat harjoittelevat säännöllisesti pelastautumis- ja kriisitilanteissa toimimista. Koulussa opetetaan huolehtimaan koulutyössä käytössä olevista laitteista ja välineistä sekä pitämään niitä arvossa. Koulussa harrastetaan ja opetetaan sisäistä kierrätystä kestäväen kehityksen merkeissä.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa

tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon koulujen oppilaat ymmärtävät tiedon moninaisuuden ja pystyvät hahmottamaan ja ymmärtämään olennaisen tiedon tulvasta. Oppilaat oppivat hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä ja –tilanteissa. Keski-Savon kouluissa käsitetään teksti sen laajassa merkityksessä ja painotetaan erilaisten tekstien ja tiedon lukutaitoa, mm. kriittinen lukutaito, ympäristön, median, kuvan, eleiden ja ilmeiden jne. lukutaitoa. Monilukutaidon edistämiseksi tehdään laaja-alaista yhteistyötä eri asiantuntijoiden ja tahojen kanssa. Kulttuurikasvatussuunnitelmassa määritellään minimitaso kirjastojen, kulttuuripalveluiden, nuorisopalveluiden ja muiden kunnan toimijoiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo,

mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon peruskouluissa oppilaat käyttävät tieto- ja viestintäteknikkaa oppimisessaan hyödyksi riippumatta siitä, missä koulussa hän opiskelee. Tieto- ja viestintäteknikkaa voidaan myös käyttää osaamisen arvioinnissa (koetilanteet). Erityisesti oppimisvaikeuksia omaavilla lapsilla tulee olla mahdollisuus käyttää tietotekniikkaa apuvälineenä opiskelun tukena.

Oppilaalla tulee olla mahdollisuus hyödyntää ohjelmistoja ajasta ja paikasta riippumatta. Tietotekniikkaa käytetään välineenä Keski-Savon koulujen välisissä yhteistyöprojekteissa sekä kansainvälisten yhteyksien luomiseen. Kodin- ja koulun yhteistyössä käytetään tieto- ja viestintäteknikkaa.

Oppilastietojärjestelmän kautta tapahtuvan tiedottamisen lisäksi voidaan käyttää apuna sosiaalista mediaa. Näin saadaan välitettyä tietoa koulun arjesta ja oppilaiden toiminnasta huoltajille ja oppilaat voivat toimia tiedon tuottajana.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjäyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon kouluissa tarjotaan oppilaalle mahdollisuuksia oman työn suunnitteluun, toteutukseen ja loppuun saattamiseen sekä lopputuloksen arviointiin esimerkiksi projektitöiden avulla (monialaiset oppimiskokonaisuudet). Korostetaan sisäisen yrittäjyyden merkitystä ihmisen elämässä. Oppilaat kasvavat ihmisiksi, jotka pyrkivät hoitamaan heille annetut tehtävät mahdollisimman hyvin.

Alueellisen yrittäjyyden ja työelämän erityispiirteet otetaan huomioon esimerkiksi maakuntaliittojen maakuntaohjelmien painopisteiden kautta. Oppilaiden ymmärrystä paikallisen teollisuuden, työelämän ja yrittäjyyden merkityksestä alueen hyvinvoinnille edistetään monialaisen yhteistyön kautta. Yhteistyötä tehdään seudun yritysten kanssa vierailujen, kummitoiminnan ja työelämään tutustumisen (TET) kautta. Oppilaita tutustutetaan yritystoimintaan esimerkiksi Yrityskylä- koulutusinnovaation avulla (6.lk ja 9. lk).

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon kouluissa jokainen oppilas pääsee vaikuttamaan omaan toimintaympäristöönsä koulun ja luokan tasolla. Oppilaat otetaan mukaan laadittaessa koulun järjestyssääntöjä sekä kehitettäessä kouluviihtyvyyttä. Oppilailla on oma vastuunsa välituntitoiminnan kehittämisestä ja toteuttamisesta (välkkäritoiminta). Oppilaita opetetaan vaikuttamaan päätöksentekoon esimerkiksi äänestämällä. Opettajat ja oppilaat yhdessä suunnittelevat ja järjestävät esimerkiksi koulun teemapäivät, -viikot ja koulun juhlat. Oppilaskunnille luodaan mahdollisuudet toimia aktiivisesti

sekä omassa koulussa että yhteistyössä muiden koulujen oppilaskuntien kanssa. Vanhemmat oppilaat toimivat nuorempien oppilaiden kummi- ja tukioppilaina. Kuntatasolla oppilaita ohjataan toimimaan nuorisovaltuustojen kautta. Pyritään myös järjestämään tapaamisia virkamiesten ja päättäjien kanssa. Oppilaskunnat tekevät yhteistyötä nuorisotoimen ja vanhempainyhdistysten kanssa. Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan valtakunnalliseen Lastenparlamenttiin. Harjoitellaan yhteiskunnassa vaikuttamisen ja toimisen tapoja seuraamalla esimerkiksi vaaleja.

Luku 4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa ja täsmentää soveltuvin osin lukuvuosisuunnitelmassa:

- miten opetuksen järjestäjä mahdollistaa tarkoituksenmukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toiminnan resursoinnin

Oppimisen tuen tarvetta seurataan ja niistä kerätään ajankohtaista tietoa lukuvuoden aikana. Kootun tiedon pohjalta suunnitellaan toimivia ratkaisuja niin toimintakulttuuria kuin henkilöstöresursseja hyödyntäen sekä yhteissuunnittelua edistämällä. Ryhmäkohtaiseen tukeen varataan vähintään 0,122 vuosiviikkotuntia tukea oppilasta kohden, lisäksi oppilaskohtaista tukea järjestetään tarpeen mukaan.

- minkälaista osaamista, toimintaa, yhteistyötä ja rakenteellisia ratkaisuja koulujen toimintakulttuuri ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät opetuksen järjestäjän ja yksittäisten koulujen tasolla.

Toimintakulttuuria johdetaan ja kehitetään yhteisön arvojen ja tavoitteiden mukaisesti rehtorin johdolla yhteistyössä henkilöstön, oppilaiden, huoltajien ja moniammatillisten toimijoiden sekä muiden tahojen kanssa. Yhteisöllinen opiskeluhoito kuuluu olennaisena osana toimintakulttuuriin ja sen kehittäminen ja toiminta kuuluu kaikille koulun aikuisille, jotka toimivat rakentavassa vuorovaikutuksessa toistensa sekä oppilaiden kesken.

Oppimisympäristöjen kehittämisellä huomioidaan oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen- ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Monipuolinen työskentely edistää oppimista ja hyvinvointia kouluyhteisössä.

Erilaisia rakenteellisia ratkaisuja tehdään opetusryhmien tarpeiden ja oppilaiden oppimisedellytysten perusteella. Rakenteelliset ratkaisut vaihtelevat koulun koon ja oppilasaineen mukaan, huomioiden vieraskieliset sekä tuen tarpeessa olevat oppilaat.

Toimintakulttuurin toteuttaminen ja kehittäminen kuvataan lukuvuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmassa.

- Miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä. Toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan.

Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää yhdenvertaisuutta, oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien, esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioon ottamista, yhteistyötä oppilaiden huoltajien, opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten, sidosryhmien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

- Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon kouluissa oppilaita edustavat säännöllisesti toimivat oppilaskuntien hallitukset. Oppilaat otetaan mukaan koulun toiminnan ja kouluympäristön suunnitteluun. Oppilaita on kuultu opetussuunnitelman laadintavaiheessa sekä esimerkiksi rakennusprojekteissa. Oppilaat ovat ilmaisseet mielipiteensä mm. siitä, millainen tulevaisuuden koulun pitäisi olla. Järjestyssäännöistä on laadittu yhteinen Keski-Savon pohja, jonka perusteella koulut tekevät omat tarkennetut koulukohtaiset järjestyssäännöt. Koulukohtaisessa työssä kuullaan oppilaita ja huoltajia. Oppilaskunnille pyritään järjestämään mahdollisuuksia tavata toisiaan yli kuntarajojen. Oppilaskunnat tekevät myös yhteistyötä nuorisotoimen kanssa.

Koulun toimintasuunnitelmaan kirjataan vuosittain kodin ja koulun yhteistyön muodot. Kunnissa on käytössä sähköiset yhteydenpito järjestelmät, joiden avulla huoltaja voi esimerkiksi seurata oppilaan poissaoloja ja tiedottaa niistä koululle. Luokanopettajalla/ luokanohjaajalla on velvollisuus tarjota vuosittain huoltajalle ja oppilaalle mahdollisuus osallistua kehityskeskusteluun. Keskustelu käydään aina oppilaan kanssa, vaikka huoltaja ei siihen osallistuisikaan.

Vuosiluokilla 1–4 tämän voi yhdistää syyslukukauden arviointikeskusteluun. (Joroisissa syyslukukauden arviointikeskustelu on luokilla 1-3, luokalta 4 alkaen oppilas saa välitodistuksen.) Toisen ja kuudennen luokan keväällä opettaja käy oppilaan kanssa palautekeskustelun, johon tarvittaessa pyydetään huoltajaa osallistumaan. Palautekeskustelun sisällöstä tiedotetaan aina huoltajalle. Vuosiluokilla 5–9 luokanopettajan/aineenopettajan tulee antaa henkilökohtaista palautetta sekä tiedottaa huoltajille oppilaan edistymisestä oppiaineessa muutenkin kuin summatiivisten kokeiden arvosanat ilmoittamalla. Palautetta voi antaa esimerkiksi sähköisten yhteydenpitojärjestelmien kautta. Koulut pyrkivät tukemaan ja rohkaisemaan vanhempia yhteistyöhön keskenään (vanhempainyhdistykset).

Siirtymävaiheissa varmistetaan tarpeellisten tietojen siirtyminen. Yhteistyötä tehdään lähettävän ja vastaanottavan koulun/oppilaitoksen kanssa. Yhteistyössä ovat mukana opettajien lisäksi mm. opinto-ohjaajat, erityisopettajat sekä koulukuraattorit. Koulut kuvaavat yhteistyön organisoinnin omissa vuosisuunnitelmissaan ja arvioivat sen toteutumista vuosittain. Kunnallisten toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä edesauttaa Kulttuuriketju.

- Mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset. Muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöt ovat toiminnallisuuteen kannustavia, muunneltavia, ergonomisia, esteettisiä ja turvallisia. Monipuoliset oppimisympäristöt edistävät oppimista ja parantavat oppimismotivaatiota. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään koulun ulkopuolista ympäristöä (luonto- ja rakennettu ympäristö). Oppimisympäristöjen tulee mahdollistaa oppilaan aktiivinen toiminta. Lisäksi kouluissa huomioidaan oppilaiden osallisuus omien toimintaympäristöjensä kehittämisessä. Koulujen on päästävä hyödyntämään monipuolisesti tieto- ja viestintätekniikkaa yhtenä oppimisympäristönä. Tästä huolehditaan kunnittain laadittavien tieto- ja viestintätekniikan opetuksen strategioiden avulla. Keski-Savon kulttuurikasvatussuunnitelmassa, Kulttuuriketjussa, on laadittu sitovat tavoitteet yhteistyölle kulttuuritoimijoiden kanssa.

Työtavat

Valittaessa työtapoja korostetaan oppilaan aktiivista roolia oppimistapahtumassa. Käyttämällä erilaisia työtapoja saadaan vahvistettua oppimismotivaatiota (draama, pelit, leikit) ja oppilaan erilaiset vahvuudet tulevat paremmin esille. Erilaisilla työtavoilla mahdollistetaan sekä yksilölliset oppimispolut että yhteisöllisyyden

tukeminen. Tieto - ja viestintäteknologian monipuolinen käyttö tukee erilaisten työtapojen valintaa.

- miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan

Keski-Savon opetussuunnitelma

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietoaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
 - jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
 - toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
 - suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
 - muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
 - kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.
- miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan
 - toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)
 - toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten

ohjeistetaan oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)

- tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)
- arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)
- toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien teemat, joiden aihepiirteistä kokonaisuudet suunnitellaan.

- Teknologia ja tiedonhallinta
- Kestävä kehitys
- Turvallisuus ja liikenne
- Hyvinvointi ja arjen hallinta
- Yrittäjyyskasvatus
- Kansainvälisyys ja kulttuurikasvatus

Monialaiset oppimiskokonaisuudet suunnitellaan kouluittain lukuvuosisuunnitelmassa. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Oppilaat osallistetaan kokonaisuuksien suunnitteluun ja valintaan. Mikäli katsotaan tärkeäksi, voidaan jonakin vuonna velvoittaa kaikki koulut toteuttamaan tiettyyn aihepiiriin kuuluva monialainen oppimiskokonaisuus.

Lukuvuosisuunnitelmassa täsmennetään oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen ja vuosittain mukana olevat oppiaineet. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutumisesta seurataan, arvioidaan ja kehitetään esim. palautekeskustelujen, itsearvioinnin, dokumentointien läpikäynnin avulla. Myös koulujen vuosittaisissa toimintakertomuksissa kerrotaan, kuinka monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutettiin. Yhteistyöllä eri kouluasteiden välillä estetään päällekkäisyydet kokonaisuuksien toteuttamisessa. Vuosittaisten monialaisten oppimiskokonaisuuksien teemojen painotus on mahdollista esimerkiksi Kulttuuriketjun toteutuksessa

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa, oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan

arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Luku 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien
- miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään. Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavan esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa.
- miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana
- miten poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut
- miten yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa toteutetaan
- miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoidaan koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena
- miten yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan
- yhteistyössä kuvataan oppilaan opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisen käytännöt, terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö sekä yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhuoltopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa.
- miten toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään.
- miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti
- miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
- mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollollisen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu

yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittymisen, koululäsnäolon ja vertaissuhteiden tukeminen ja poissaolojen ennaltaehkäisy

Keski-Savon tavoitteet ja toimintatavat

- Kasvatus kuuluu kaikille koulun aikuisille
- Kasvatustyö tehdään yhdessä huoltajien kanssa
- Kehityskeskustelut pidetään vuosittain (vanhempainvartit yms.)
- Pääasiallinen yhteydenpitoväline koulun ja kodin välillä on sähköinen järjestelmä Wilma, Helmi tms.
- Säännöllinen yhteistyö oppilashuollon henkilöstön kesken
- Jokaisella koululla on oppilaskunta ja sen toiminnan tulee olla säännöllistä
- Tiivis yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa
- Suunnitelmallinen yhteistyö kunnan muiden lasten ja nuorten asioiden parissa työskentelevien kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Keski-Savon kouluissa oppilaita edustaa säännöllisesti toimivat oppilaskuntien hallitukset. Oppilaat otetaan mukaan koulun toiminnan ja kouluympäristön suunnitteluun. Oppilaita on kuultu opetussuunnitelman laadintavaiheessa sekä esimerkiksi rakennusprojekteissa. Oppilaat ovat ilmaisseet mielipiteensä mm. siitä, millainen tulevaisuuden koulun pitäisi olla. Järjestyssäännöistä on laadittu yhteinen Keski - Savon pohja, jonka perusteella koulut tekevät omat tarkennetut koulukohtaiset järjestyssäännöt. Koulukohtaisessa työssä kuullaan oppilaita ja huoltajia. Oppilaskunnille pyritään järjestämään mahdollisuuksia tavata toisiaan yli kuntarajojen. Oppilaskunnat tekevät myös yhteistyötä nuorisotoimen kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun toimintasuunnitelmaan kirjataan vuosittain kodin ja koulun yhteistyön muodot. Kunnissa on käytössä sähköiset yhteydenpito järjestelmät, joiden avulla huoltaja voi esimerkiksi seurata oppilaan poissaoloja ja tiedottaa niistä koululle. Luokanopettajalla/ luokanohjaajalla on velvollisuus tarjota vuosittain huoltajalle ja oppilaalle mahdollisuus osallistua kehityskeskusteluun. Keskustelu käydään aina oppilaan kanssa, vaikka huoltaja ei siihen osallistuisikaan. Vuosiluokilla 1–4 tämän voi yhdistää syyslukukauden arviointikeskusteluun. Toisen ja kuudennen luokan keväällä opettaja käy oppilaan kanssa palautekeskustelun, johon tarvittaessa pyydetään huoltajaa

osallistumaan. Palautekeskustelun sisällöstä tiedotetaan aina huoltajalle. Vuosiluokilla 5–9 luokanopettajan/aineenopettajan tulee antaa henkilökohtaista palautetta sekä tiedottaa huoltajille oppilaan edistymisestä oppiaineessa muutenkin kuin summatiivisten kokeiden arvosanat ilmoittamalla. Palautetta voi antaa esimerkiksi sähköisten yhteydenpitojärjestelmien kautta. Koulut pyrkivät tukemaan ja rohkaisemaan vanhempia yhteistyöhön keskenään (vanhempainyhdistykset).

Koulun konstit -käsikirja

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhoollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuksista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Oppilaan vaikuttamismahdollisuudet kouluyhteisössä

Koulun toimintaa kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden mielipiteitä ja toiveita. Oppilaan osallistaminen koulun toimintaan ja sen suunnitteluun tukee oppilaan oppimismotivaatiota ja uteliaisuutta sekä edistää hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia.

Koulussa toimii oppilaskunta, jota kuullaan ennen opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen vahvistamista ja ennen muita oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä tehtäessä. Oppilaat saavat näin mahdollisuuden osallistua asioiden valmisteluun ja ilmaista mielipiteensä koulunsa toimintaan liittyvistä, heitä yhteisesti koskevista asioista.

Myös oppilaiden huoltajien näkemyksiä koulun toiminnasta selvitetään määräajoin. Osallistaminen ja oppilaskunnan toiminta antavat oppilaille mahdollisuuden osallistua koulun kehittämiseen. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa kouluyhteisön kehittämiseen myös valtakunnallisen kouluterveyskyselyn kautta. Kysely tehdään säännöllisesti kahden vuoden välein. Siihen vastaavat yläkoulun 8.- ja 9.- vuosiluokan oppilaat ja alakoulun 4.- ja 5.- vuosiluokan oppilaat.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Kasvatustyötä tehdään yhteistyössä kotien kanssa. Tämä edellyttää vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Perusopetuksessa kodin ja koulun yhteistyö rakentuu koulutoimijoiden, huoltajien, oppilaiden ja eri sidosryhmien arvostavalle yhteistyölle. Keskeisiä toiminnanperiaatteita ovat lapsilähtöisyys, yksilöllisyyden ja

yhteisön huomiointi, vuorovaikutteisuus, ennakoitavuus ja säännöllisyys, ajantasaisuus ja kiinnostavuus sekä jatkuvuus.

Kodin ja koulun yhteistyö on välttämätöntä, jotta oppilaan opiskelu voitaisiin järjestää mahdollisimman hyvin oppilaan etu huomioiden. Opettajan on oltava aina ensin itse yhteydessä oppilaaseen ja huoltajaan, kun hänellä on huoli oppilaasta. Huoltajiin on oltava yhteydessä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Opiskeluhoitohenkilöstöä on mahdollista konsultoida, mutta asia etenee vasta, kun oppilaan ja huoltajan kanssa on keskusteltu. Mikäli on tarpeen tehdä yhteistyötä oppilaan asiassa koulun ulkopuolisten tahojen kanssa, huoltajalta pyydetään aina kirjallinen lupa. Yhteistyötä voidaan tehdä perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa.

Huoltajille tiedottaminen

Koulun opiskeluhoitotyöstä tiedotetaan koulun kotisivuilla peda.net-sivuilla, lukuvuositedotteiden avulla sekä koulun vanhempainiltojen yhteydessä. Koulun opiskeluhoitohenkilökunta osallistuu asiantuntijoina vanhempainiltoihin.

Wilma-käyttöjärjestelmää käytetään opiskeluhoitotyön tukena. Kirjaamiskäytännöt sovitaan kouluittain erikseen. Wilmaa käytetään mm. poissaolojen kirjaamisiin, tiedon välittämiseen opiskeluhoitohenkilöstön välillä, tuen suunnitelmien kirjaamiseen ja kodin ja koulun väliseen viestintään. Yhteydenotto koulukuraattoriin, -psykologiin ja terveydenhoitajaan tulee ensisijaisesti tehdä kasvotusten tai puhelimitse ja pyritään aina positiiviseen viestintään. Hyviä ja käytettäviä käytänteitä on esitelty Viesti Wilmalla viisaasti – oppaassa.

Poissaolojen seuranta

Perusopetuslain mukaan koulun tulee seurata oppilaan poissaoloja. Huoltajan velvollisuus on huolehtia siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Kouluissa on käytössä Wilma-käyttöliittymä poissaolojen seurantaa varten. Koulu tiedottaa poissaolojen seurantatavasta huoltajille lukuvuoden alkaessa.

Kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään seuraavin keinoin:

1. Prokoulutoimintakulttuuri kaikilla kouluilla
2. Koulukohtaisesti tehtävänkuvat huomioiden varhaisen vaiheen tukea tarjoavat kasvatusohjaajat, kuraattorit ja psykologit.
3. 7. luokan alussa järjestetään yksi ylimääräinen luokanohjaajan pitämä terveystiedon oppitunti viikossa (0,25 vvt).
4. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen
5. Kiva-koulutoiminta

6. Yksilökohtainen opiskeluhoito
7. Henkilöstön sitouttaminen ennaltaehkäisevään opiskeluhoitotyöhön.
Jokainen toteuttaa osaltaan opiskeluhoitoa.

Opetuksen järjestäjän toteuttama poissaolojen seuranta

Opetushallitus ohjeistuksen mukaisesti opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja.

- Opetuksen järjestäjä kerää koulukohtaiset tiedot vuosittain tai tarpeen niin vaatiessa.
- Tietoja hyödynnetään tuen tarpeen arvioinnissa ja yhteistyökäytänteiden kehittämisessä hyvinvointialueen kanssa sekä resurssien kohdentamisessa.
Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten seurataan koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla
- Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhoitotyön kokonaisuutta.
- Poissaoloja seurataan Wilman/Primuksen tulosteiden avulla
- Koulut kirjaavat koulukohtaisen käytänteen lukuvuosisuunnitelmaan.

Poissaoloihin puuttumisen raja-arvot

Mitkä tahansa poissaolot

Opettaja merkitsee Wilmaan oppilaiden myöhästymiset ja poissaolot oppitunnin alussa ja huoltaja kuittaa poissaolot jälkikäteen.

Luokanopettaja/luokanohjaaja seuraa oppilaiden poissaoloja ja on velvollinen puuttumaan epäselviin ja luvattomiin poissaoloihin heti.

Poissaolojen ylittäessä syystä riippumatta 50 tuntia lukuvuoden aikana asia käsitellään luokanopettajan/luokanohjaajan, huoltajan ja oppilaan kanssa. Poissaolojen kertyessä 100, 150, ... rajojen yli pidetään uudet koulupalaverit, joissa viimeistään mukana on tarvittava opiskeluhoiton edustus.

50 poissaolotunnin kohdalla käytetään Neuvottelu koululla- lomaketta. Poissaolojen jatkuessa kootaan yksilöllinen opiskeluhoito käsittelemään asiaa, jolloin käytetään yksilöllisen opiskeluhoiton- lomaketta (Joroinen-Varkaus yhteinen lomake). Poissaolojen hälytysrajojen ylittymisestä tulevat viestit myös rehtorille.

Sairaus

- Huoltaja ilmoittaa poissaolosta kouluun ensimmäisen poissaolopäivän aikana Wilman kautta, soittamalla tai tekstiviestillä.

- Oppilas huolehtii sairauden aikana mahdollisuuksien mukaan koulutehtävistään.
- Tukiopetusta annetaan tarvittaessa.
- Jos sairauspoissaoloja kertyy lukuvuoden aikana 50 tuntia, oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajalle.

Luvattomat poissaolot

Toimintamalli luvattomiin poissaoloihin puuttumisesta löytyy Kurinpito-toimet taulukosta (Liite 4.)

- Kouluun ei tule ilmoitusta ensimmäisen poissaolopäivän aikana. (Opettaja on yhteydessä huoltajaan mahdollisimman pian)
- Jos oppilas on poissa yksittäisiä tunteja, puututaan kurinpidollisin toimenpitein. Luvattomat poissaolot korvataan tunti tunnilta yksilöllisesti sovituin keinoin: jälki-istunnot tai korvaavat tehtävät. Huomioidaan korvaamisessa oppilaan ikä ja kehitystaso.
- Opettaja sopii oppilaan ja huoltajan kanssa luvattomien tuntien suorittamisesta.
- Jos poissaoloja on lähes joka viikko tai tiettyinä päivinä/oppitunteina, tilanteeseen puututaan nopeasti.
- Jos huoltajalla ei ole tietoa poissaoloista, oppilas ohjataan opiskeluhuollon edustajalle (esim. kuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, kasvatusohjaaja).
- Luokanopettaja/luokanohjaaja ilmoittaa luvattomien poissaolojen kertymisestä/huolirajojen ylitymisestä rehtorille.
- Koulu järjestää koulupalaverin luvattomien poissaolojen kertyessä 15 tunnin tai kolmea koulupäivää vastaavan määrän verran.
- Luokanopettaja tai -ohjaaja tekee lastensuojeluilmoituksen 30 luvattoman tai selvittämättömän poissaolotunnin jälkeen.

Luvalliset poissaolot

- Lupa poissaoloon anotaan kirjallisesti etukäteen (esim. lomamatka).
- Luokanopettaja/luokanohjaaja myöntää 1–5 päivää, rehtori yli 5 päivää.
- Oppilas kysyy opettajilta ennen poissaoloa tehtävät, jotka tulee olla suoritettuna kouluun palattaessa ja sopii mahdollisten kokeiden suorittamisesta.
- Huoltaja vastaa oppilaan koulutehtävien hoitamisesta.
- Tukiopetusta ei järjestetä.

Yhteistyö opiskeluhuollon kanssa poissaoloihin liittyvissä asioissa

Opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa tehdään yhteistyötä poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä. Luokanopettaja tai -ohjaaja tiedottavat poissaolojen syystä riippuen sopivinta opiskeluhuollon työntekijää poissaoloista. Tarvittaessa järjestetään yksilökohtaisen opiskeluhuollon

palaveri ja seurantapalaverit, joissa voidaan huolehtia riittävästä tiedonsiirrosta. Näihin palavereihin voidaan kutsua tarvittaessa mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita.

Terveystarkastuksien yhteydessä tehtävä yhteistyö on kuvattu kappaleissa 5.1.2. ja 5.1.3.

Opiskeluhooltoryhmä kokoontuu yhteisöllisen opiskeluhoollon kokouksissa, joita järjestetään vähintään kaksi kertaa lukuvuoden aikana tai riittävän usein, jotta se kykenee hoitamaan sille säädetty tehtävät kuten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat. Kokousajat, suunnittelupäivien ajankohdat ja mahdolliset muut yhteiset tapahtumat on hyvä sopia lukuvuoden alussa koko lukukaudelle tai -vuodelle. Kokousajoista tiedotetaan myös koulun henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille.

Opiskeluhooltoryhmän kokouksiin laaditaan asialista, joka lähetetään etukäteen ryhmän jäsenille. Opiskeluhooltoryhmän kokousmuistioita voidaan säilyttää vapaasti, koska ne eivät sisällä salassa pidettäviä tai yksittäistä oppilasta.

Poissaoloja ehkäiseviä toimintamalleja ja niiden toimivuutta seurataan yksilökohtaisen opiskeluhoollon ryhmissä sekä poissaolomääriä seuraamalla myös luokka, luokkataso ja koulukohtaisesti yksiköiden erityispiirteet huomioiden. Toimintamalleja kehitetään tilastojen, mahdollisten kyselyjen tai muun kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- mitkä ovat vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa:
- oppilaalle laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja seurannan vastuut.
- oppilaan ja hänen huoltajansa osallisuus em. suunnitelman laatimisessa
- oppilaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opetuksesta epäämisen aikana • oppilaalle järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen
- oppilaan valvonta seuraavien toimenpiteiden jälkeen:
- oppilaan poistaminen luokahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai
- kun oppilaan opetukseen osallistuminen on eväty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi
- yhteistyö koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Keski-Savon kuntien yhteisen järjestyssääntöpohjan peruseriaatteen ovat jokaisen kunnan järjestyssääntöjen pohjalla.

Kukin koulu tarkentaa järjestyssääntöjä omassa koulukohtaisesti.

Keski-Savon koulujen järjestyssäännöt

A. Tavoitteet

Koulun järjestyssääntöjen tehtävänä on luoda perusta koulutyön kasvatuksellisten ja opetuksellisten tavoitteiden saavuttamiselle, kouluyhteisön turvallisuudelle ja viihtyisyydelle. Järjestyssäännöt ohjaavat jokaista kouluyhteisön jäsentä vastuuseen päivittäisestä työskentelystä ja kasvattavat oppilasta tulevaa elämää varten.

B. Soveltamisala 1) Näitä järjestyssääntöjä sovelletaan koulualueeseen. Koulualueena tarkoitetaan niitä kiinteistöjä ja piha-alueita, jotka ovat koulun opetustiloina .2) Kouluajaksi käsitetään lukujärjestyksen mukainen työpäivä. 3) Opiskeluun välittömästi liittyväksi tilaisuudeksi katsotaan koulun järjestämä tilaisuus oppilaitoksen alueen ulkopuolella kouluaikana sekä oppilaitoksen järjestämä tilaisuus kouluajan ulkopuolella. 4) Koulu laatii yhdessä huoltajien ja oppilaiden kanssa toimintaohjeet käytännön järjestelyistä, asianmukaisesta käyttäytymisestä, koulun omaisuuden käsittelystä sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksessa ja koulun alueella.

C. Työskentelyn eri tilanteet 1) Oppilaan tulee osallistua opetukseen säännöllisesti (35§). 2) Jos oppilas ei tule kouluun, on huoltaja heti ensimmäisenä poissaolopäivänä velvollinen ilmoittamaan syyn luokanohjaajalle. Opettaja antaa hyväksyttävästä syystä luvan enintään 3-5 päivän poissaoloon kunnan hallintosäännön mukaan, sen luokan oppilaalle, jonka valvonta hänelle kuuluu. Koulun rehtori myöntää oppilaalle luvan tätä pidempään poissaoloon. Lupa anotaan kirjallisena. Huoltaja huolehtii oppilaan koulutyön edistymisestä loman aikana. 3) Oppitunnit alkavat ja päättyvät täsmällisesti työjärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana. Oppituntien ulkopuolisessa toiminnassa noudatetaan erikseen sovittuja työaikoja. Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvästi asiallisesti (35§). Oppituntikäyttäytymiseen on erilliset koulun toimintaohjeet. 4) Välituntien aikana on yleensä poistuttava luokkatiloista. Välituntikäyttäytymiseen on määritelty koulun toimintaohjeet. 5) Ruokailussa on noudatettava koulun antamia toimintaohjeita. 6) Aiheeton liikennöinti koulun alueella on kielletty. Autot, pyörät, mopot ja muut kulkuvälineet pysäköidään koulun osoittamille paikoille. Koulun liikenneturvallisuuksuunnitelma sisältää ohjeistuksen liikkumisesta koulun alueella ja koulumatkoilla. 7) Jokainen kouluyhteisön jäsen on velvollinen pitämään koulualueen siistinä. 8) Koulun omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Omaisuuden vahingoittumisesta tai katoamisesta aiheutuva korvausvelvollisuus määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) mukaan. Vahingosta ilmoitetaan oppilaan huoltajalle (2013/1267).9) Vioittuneista tai rikkoutuneista välineistä on ilmoitettava välittömästi koulun henkilökunnalle.

D. Tupakointi, päihteet ja huumeet 1) Oppilaiden tupakointi ja tupakkatuotteiden käyttö on kielletty tupakkalain 1.3.1995 mukaan. Päihteiden ja huumeiden hallussapito, käyttäminen, myynti ja niidenvaikutuksen alaisena esiintyminen koulussa ja sen järjestämissä tilaisuuksissa on kielletty. Mikäli näin kuitenkin tapahtuu, koulun edustaja on velvollinen tekemään asiasta lastensuojeluilmoituksen.

E. Seuraukset sääntöjen rikkomisesta 1) Kasvatuskeskustelu (35a§/2013/1267). Kasvatuskeskustelun määrää rehtori tai opettaja .2) Jälki-istunto (§36). 3) Kotitehtävien laiminlyönnistä opettaja voi jättää oppilaan enintään yhdeksi tunniksi koulun jälkeen tekemään tehtäviä (§36) 4)

Kirjallinen varoitus (§36), jonka antaa rehtori. 5) Opettaja voi määrätä oppilaan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi valvottuun tilaan, jos oppilas uhkaa muiden/omaa turvallisuutta (§36). 6) Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamiseen luokasta opettajalla ja rehtorilla on oikeus käyttää välttämättömiä voimakeinoja (§36 b). 7) Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi hänen väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisensä vuoksi tai jos opetus hänen häiritsevän käyttäytymisensä vuoksi kohtuuttomasti vaikeutuu (§36). 1.8.2022 alkaen lisäys §36: Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. 8) Koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan (§35) 9) Rehtorilla tai opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa opetusta tai oppimista häiritsevä esine tai aine (§36d) ja oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat ja säilytystilat sekä vaatteet päällisin puolin (kaksi henkilöä paikalla) (§36e) 10) Rikkeen ollessa vakava oppilas voidaan erottaa määräajaksi, enintään kolmeksi kuukaudeksi (§36 a) kunnan hallintosäännön mukaisesti. Oppilaan kuulemisesta kasvatuskeskusteluun ja kurinpitoon liittyvissä asioissa sekä huoltajan oikeudesta tiedonsaantiin on säädetty perusopetuslaissa (§36a-h).

F. Muut maininnat 1) Koulun rehtori voi tarvittaessa virkavelvollisuutensa perusteella antaa järjestyssääntöihin tarkennuksia tai lisäohjeita, joita tulee noudattaa kuten järjestyssääntöjä. 2)

Kiusaamistilanteiden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi Keski - Savon kouluissa on käytössä kiusaamisen vastainen suunnitelmat. Suunnitelmat uudistetaan 1.8.2016 mennessä Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen järjestämisen periaatteet ja yhteistyö kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa, ja niitä tarkennetaan koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Lisäksi paikallisessa suunnitelmassa kuvataan toimenpiteet oppilaiden kouluyhteisöön liittymisen ja osallisuuden turvaamisen osalta. Oppilaanohjauksen ja tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen järjestämisen periaatteet kuvataan ohjaussuunnitelmassa.

Koulun konstit -käsikirja

Kun opetusta ei voida järjestää lapsen vamman tai vaikean sairauden takia oppiaineittain laaditun oppimäärän mukaisesti, järjestetään opetus

toiminta-alueittain. Toiminta-alueittaisesta opetuksesta päätetään 20i § perusteella (voim. 1.8.2026) Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa lasta arvioidaan omien tavoitteiden mukaisesti. Arvioitavana on lapsen taitojen kehittyminen toiminta-alueittain. Arvioinnin tulee perustua lapsen kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon lapsen vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

Joustava perusopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa joustavaa perusopetusta, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten joustava perusopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- mitkä ovat oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan
- miten muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu järjestetään ja miten oppilaiden opiskelua tällöin ohjataan, seurataan ja arvioidaan
- miten eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako järjestetään.

Perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimisesta määrätään luvussa 7.

Keski-Savon opetussuunnitelma

- Joustava perusopetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa ja ohjattuna opiskeluna työpaikoissa tai muissa erikseen nimetyissä oppimisympäristöissä
- Joustavan perusopetuksen järjestelyt hyväksyy koulutuksen järjestäjän määräämä edustaja
- Mahdollisuus joustavaan perusopetukseen on luokilla 7-9
- Joustavaan perusopetukseen voidaan valita hakemuksen perusteella yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon jäsenien valmistelun jälkeen
- Joustavaan opetukseen voidaan ohjata oppilas, joka on vaarassa jäädä vaille perusopetuksen päättötodistusta tai hänen koulunkäyntinsä ei suju perinteisellä mallilla ja oppilaalla on mahdollisuus hyötyä työpainotteisuudesta ja toiminnallisista työtavoista.
- Joustavaan perusopetukseen osallistuvalla oppilaalla laaditaan oppimissuunnitelma yhteistyössä oppilaan ja tämän huoltajien kanssa
- Oppimissuunnitelmaan kirjataan eri toimijoiden tehtävien jako, vastuu ja velvollisuudet

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa tavoitekokonaisuuksittain etenevien oppilaiden opintojen etenemisen seurannan periaatteet.

Koulun konstit käsikirja

Peruskoulun oppimäärän voi opiskella myös vuosiluokka-alueittain (1–2), (3–6) ja (7–9) tavoitekokonaisuuksin etenevän opetuksen mukaan. Oppilaalle tehdään oma suunnitelma tehden laajempia ja suppeampia oppimiskokonaisuuksia pääsääntöisesti opiskeltavan vuosiluokan sisällöistä. Tätä tukimuotoa käytetään viimesijaisena keinona ja tällä voidaan välttää luokalle jääminen. Opetuksessa voidaan edetä hitaammin tai nopeammin. Näissä tapauksissa rehtori tekee viranhaltijapäätöksen yksittäisen oppilaan opiskelun etenemisestä tavoitekokonaisuuksittain oppilaskohtaisena tukena. Useimmiten oppilas siirtyy opiskelemaan tavoitekokonaisuuksittain yläkoulussa, kun oppilas ei selviydy kaikista tietyn vuosiluokan opinnoistaan yhden lukuvuoden aikana ja oppilaan etu huomioiden jo suoritettujen opintojen mitätöiminen ei olisi järkevää. Tavoitekokonaisuuksittain etenevän tuen päätöksellä oppilaan suoritukset jäävät voimaan ja hän voi jatkaa seuraavana lukuvuonna siitä, mihin hän on opinnoissaan päässyt. Oppilas voi jatkaa opiskelua omassa lähikoulussaan, kunnes hän on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai hänen oppivelvollisuutensa päättyy. Tavoitekokonaisuuksittain etenevää opiskelua voidaan käyttää myös erityislahjakkaiden oppilaiden opintojen yksilöllisessä etenemisessä. Oppilaalle tehdään suunnitelma, jonka mukaan oppilas etenee opinnoissaan.

Vuosiluokkakokonaisuuden voidaan jakaa kahdeksi tai useammaksi opintokokonaisuudeksi. Opintokokonaisuuksien sisältö voidaan muodostaa myös yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä vuosiluokkakokonaisuuksien sisällä tai tarvittaessa yli tuntijaon nivelkohtiin. Oppilas on tietyllä vuosiluokalla ja hän siirtyy joka kevät vuosiluokalta toiselle, vaikka keskeneräisiä opintoja olisikin. Keskeneräiset suoritukset jätetään tyhjäksi ja merkintä selitetään todistuksen kohdassa lisätietoja. Keskeneräisistä opintokokonaisuuksista ei voida kuitenkaan antaa todistukseen arviota ennen kuin koko opintokokonaisuus on suoritettu. Oppilas ei voi siirtyä seuraavalle vuosiluokka-alueelle ennen kuin on suorittanut opinnot tällä alueella. Tämä voi tarkoittaa luokalle jäämistä 2. luokan tai 6. luokan jälkeen.

Yhdysluokkaopetus

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille.

Toinen vaihtoehto on sisällyttää opetussuunnitelmaan pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio.

Mikäli opetus järjestetään yhdysluokissa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia eri ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Keski-Savon opetussuunnitelma

- Yhdysluokkia käytetään mm. oppilasryhmien pienuuden takia tai perustelluista pedagogisista syistä
- Yhdysluokkaopetusta annetaan pääasiallisesti seuraavasti: 1-2, 3-4, 5-6 tai 1-2, 3-6. Tarpeen mukaan jako voidaan tehdä muutenkin.
- Tuntimäärien jakamisessa ja resurssien käytössä eri luokka-asteella otetaan huomioon työn toteuttamisen järjestäminen myös yhdysluokissa
- Vuorokurssilukua käytetään hyväksi yhdysluokkaopetusta järjestettäessä

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Mikäli etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään
- mitkä ovat etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta

annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Keski-Savon opetussuunnitelma

- Etäopetusta voidaan tarjota valinnaisuutta täydentävänä mahdollisuutena tai kun oppilaita on hyvin vähän (esim. ort.uskonto)
- Sekä opetusta lähettävässä että vastaanottavassa päässä opetustunnin valvonta ja ohjaus määrätään jollekin opettajalle
- Opetuksesta vastaa järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä
- Erikseen sovittaessa voidaan etäopetusta käyttää tilapäisesti/määräaikaisesti esim. pitempiä aikaisen sairauden vaatiessa
- Koulutuksen järjestäjä päättää viime kädessä etäopetuksen järjestämisestä tai järjestämättä jättämisestä (esim. pitempi oleskelu ulkomailla)

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- paikallinen monialainen yhteistyö, yhteistyötahot ja yhteistyön käytänteet
- käytänteet, yhteistyö, oppilaan opetuksen toteuttaminen ja oppilaan tukeminen oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa omaan kouluun
- konsultaation käytänteet ja yhteistyö

Oppilaan opetuksen ja tukimuotojen järjestäminen edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitetussa) koulussa. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisia. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta.

Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista. Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toiminta-alueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa¹⁰¹. Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua voidaan tarjota myös muiden kuin erikoissairaanhoidossa jo olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta¹⁰². Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- perusteet aikaisemman osaamisen osoittamisesta esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän päättämällä muulla tavalla

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppiaineen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan silloin, kun oppilaan katsotaan esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän määrittämällä muulla tavalla osoittaneen hallitsevansa vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan myös oppilaan siirtyessä esimerkiksi ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppimäärän tavoitteita. Oppilaan terveydentilaan perustuva perusopetuksen poikkeavan järjestämisen soveltaminen tulisi kyseeseen tilanteessa, jossa oppilaalla todetaan esimerkiksi pitkäaikainen sairaus, joka estäisi opetukseen osallistumisen pysyvästi tai kokonaan.

Perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä päätettäessä oppilaan tilannetta tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida oppilaan etu sekä oikeus opetukseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta perusopetuslain mukaisella hallintopäätöksellä. Päätöksenteon tukena voidaan tarvittaessa hyödyntää monialaista yhteistyötä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa¹⁰⁵. Myös terveydentilaan liittyvistä syistä tehtävän päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. Terveydentilan arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä suorittamasta oppiaineen oppimäärää säädetään perusopetuslain 20 h §:ssä.

Oppilaan opetuksen järjestäminen osittain toisin, esimerkiksi oppiaineen opetuksesta pysyvästi tai kokonaan vapauttaminen, ei ole mahdollista ilman hallintopäätöstä opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä vain perusopetuslain 18 §:ssä mainituilla oppilaan tilanteesta johtuvilla syillä ottaen huomioon oppilaan etu. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Huoltajaa ja oppilasta tulee aina kuulla ennen päätöksentekoa. Perusopetuslain 18 §:n mukaiseen päätökseen on mahdollista hakea oikaisua aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta.

Poikkeavia järjestelyitä ei tule käyttää tilanteissa, jossa edellytykset oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaikaiselle keskeyttämiselle täyttyvät.

Opetus erityisissä tilanteissa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä

- omasta koulustaan toisen opetuksen järjestäjän kouluun tai valtion oppilaitokseen
- koulukodissa, vastaanottokodissa tai keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa järjestettävään perusopetukseen Lisäksi kuvataan yhteistyön käytänteet oppilaan palatessa takaisin omaan kouluunsa.

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa koulukodissa, vastaanottokodissa tai keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa. Monialainen yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa korostuu opetuksen erityisissä tilanteissa.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on perusopetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

Keski-Savon opetussuunnitelma

- Annetaan opetuksen kannalta oleellinen tieto siirryttäessä koulusta sairaalaan tai sairaalasta kouluun
- Osallistutaan kotiutuspalaveriin yms.
- Tiivis yhteistyö koulu - sairaala

Luku 6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion tai numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen toimintatavat
- todistusten mahdolliset liitteet.

Keski-Savon opetussuunnitelma

Yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta

Opettajan antaman arvioinnin tulee olla monipuolista, kannustavaa, oppimista ohjaavaa sekä totuudenmukaista. Arvioinnin perusteista tiedotetaan huoltajia ja oppijoita jo lukuvuoden alkaessa. Tiedottamiseen voidaan käyttää sähköisiä välineitä, mutta myös vanhempainiltoja. Oppilaille kerrotaan myös lukuvuoden varrella ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla, mitä on tarkoitus oppia ja miten suoriutumista arvioidaan. Opiskeluun kuuluu myös ohjattua itse- ja vertaisarviointia. Työtapojen valinnan täytyy mahdollistaa monipuolisen arvioinnin toteutuminen.

Arviointikeskustelu käydään luokilla 1–3 kerran lukuvuodessa opettajan, oppilaan ja huoltajan kanssa. Kouluissa keskustelun järjestävät luokanopettajat ja (tarvittaessa keskusteluihin voi osallistua myös oppilaan muita opettajia). Luokanopettaja saa arviointitietoa muilta oppilasta opettavilta opettajilta sekä koulun henkilökunnalta. Arviointikeskustelu on luonteeltaan formatiivista arviointia ja sillä korvataan väliarviointi vuosiluokilla 1–3.

Arviointikeskustelun tavoitteena on antaa ja saada tietoa oppilaan saavuttamista oppimistavoitteista ja edistymisestä sekä asettaa tavoitteita tulevalle työskentelylle. Arviointikeskustelun tarkoitus on kuulla oppilaan omia, opettajan ja huoltajan näkemyksiä. Keskustelun kohteina ovat ainakin työskentelytaidot, sosiaaliset taidot sekä edistyminen eri oppiaineissa. Keskustelussa tulee antaa tietoa oppilaan vahvuuksista ja

niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Lisäksi keskustelussa käsitellään muita oppilaan kasvun kannalta ajankohtaisia asioita. Keskustelun tulee olla avointa ja luottamuksellista ja siihen tulee valmistautua huolellisesti etukäteen. Sekä oppilaalla että huoltajalla on velvollisuus osallistua keskusteluun. Käydyt keskustelut merkitään opiskelijahallinto-ohjelmaan (Wilma, Helmi). Arviointilomakkeesta arkistoidaan kopio koululla, tietosuoja huomioon ottaen, koulussa oppilaana olon ajan.

Arvioinnista tiedottamisen muodot

Vuosiluokilla 4–9 luokanopettajan/aineenopettajan tulee antaa henkilökohtaista palautetta sekä tiedottaa huoltajille oppilaan edistymisestä oppiaineessa muutenkin kuin summatiivisten kokeiden arvosanat ilmoittamalla. Luokanopettaja/ luokanohjaaja tarjoaa huoltajille vuosittain mahdollisuutta henkilökohtaiseen tapaamiseen.

Keski-Savon kouluissa käytetään lukuvuosiarvioinnissa vuosiluokilla 1–2 sanallista arviointia. Lukuvuositoloituksiin merkitään, onko oppilaan suoritus hyväksytty/ hylätty, sekä miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Käytössä on asteikollinen sanallinen arviointi. Asteikko: Olet saavuttanut tavoitteet kiitettävästi. Olet saavuttanut tavoitteet hyvin. Olet saavuttanut tavoitteet kohtalaisesti. Tarvitset vielä harjoitusta saavuttaaksesi tavoitteet.

Vuosiluokilla 3–9 lukuvuositoloituksissa käytetään numeroarviointia. Numeroarviointia käytetään myös väliarviointina vuosiluokilla 4–9.

Todistusten mahdolliset liitteet.

Oppiainetta arvioidaan sanallisesti oppimäärän ollessa rajattu päättöarviointia lukuun ottamatta.

Päättöarvioinnissa rajatun oppimäärän oppiaineen arvosana on 5*.

Todistuksiin on tulossa ohjeistusta syksyllä 2025. Tällöin kuvaileva sanallinen arvio annetaan todistuksen liitteellä.

Käyttäytyminen arvioidaan luokilla 1–2 sanallisesti ja luokilla 3–9 numeroarvioinnilla tavoitteiden mukaisesti.

Käyttäytymisen arvosanan antavat kaikki oppilasta opettavat opettajat yhdessä.

OPS-perusteiden mukaisesti käyttäytymisen sanallista arviota koskeva liite merkitään todistuksen lisätietoihin.

Välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa

Väliarviointi voidaan Keski-Savon kouluissa antaa joko paperisena tai sähköisenä välitodistuksena, voidaan käyttää myös jaksoarviointia. Kukin

koulu kirjaa lukuvuosisuunnitelmaansa, miten vuosiluokkien 4–9-väliarviointi annetaan ja tiedottaa asiasta huoltajia ja oppilaita.

Käyttäytymisen tavoitteet ja arviointikriteerit (käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet)

Käyttäytymisen arviointi luokilla

1–2 Käyttäytymisen tavoitteet

Keski-Savon peruskouluissa luokilla 3–9

1. Oppilas kantaa vastuuta koulussa tehtävästä työstä ja on omaehtoisesti valmis auttamaan muita.
 - Oppilas toimii aktiivisesti oman luokkansa ja koulunsa yhteishengen kohottamiseksi.
 - Oppilas toimii rakentavasti ja luotettavasti ongelmanratkaisutilanteissa.
 - Oppilas on toiminnoissaan luotettava ja vastuuntuntoinen sekä valmis ilmoittamaan havaitsemistaan väärinkäytöksistä.
2. Oppilas ottaa myönteisesti toiset huomioon ja käyttäytyy kohteliaasti.
 - Oppilas kunnioittaa toisen ihmisen fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta.
 - Oppilas suvaitsee erilaisuutta.
 - Oppilas noudattaa hyviä tapoja ja ottaa huomioon eri tilanteiden vaatimukset käyttäytymisessään.
 - Oppilas ei kiusaa muita.
 - Oppilas on avulias, ystävällinen ja huomaavainen toisia kohtaan.
3. Oppilas arvostaa ja kunnioittaa ympäristöään sekä kouluyhteisöä.
 - Oppilas kunnioittaa toisen omaisuutta.
 - Oppilas käyttää koulun omaisuutta asiallisesti ja siististi.
 - Oppilas ei riko tai sotke kouluympäristöä.
4. Oppilas noudattaa yhteisiä sääntöjä ja edistää työrauhaa eikä hänellä ole seuraamuksia.
 - Oppilas on rehellinen ja oikeudenmukainen.
 - Oppilas antaa työrauhan muille ja itselleen.
 - Oppilas noudattaa koulun järjestyssääntöjä ja luokassa päätettyjä käyttäytymistapoja.
 - Oppilas saapuu ajoissa oppitunnille eikä ole turhaan pois koulusta.
 - Oppilas noudattaa ja edistää hyviä ruokailutapoja.
 - Oppilas noudattaa hänelle annettuja ohjeita.
5. Oppilaan kielenkäyttö on asiallista ja kunnioittavaa.
 - Oppilas puhuu sopivalla tavalla.
 - Oppilaan kielenkäyttö on asiallista.

- Oppilas kuuntelee myös muita ja hyväksyy erilaiset mielipiteet.

Arviointikriteerit luokat 3–9

10 - Oppilas on saavuttanut erinomaisesti käyttäytymisen tavoitteet. Hän edistää aktiivisesti omalla toiminnallaan hyvää käyttäytymistä. Oppilas noudattaa esimerkillisesti yhteisiä sääntöjä ja edistää työrauhaa. Hänellä ei ole seuraamuksia huonosta käytöksestä.

9 - Oppilas on saavuttanut kiitettävästi käyttäytymisen tavoitteet. Oppilaan käytös on lähes aina asiallista toisia ja ympäristöä kohtaan. Oppilas noudattaa yhteisiä sääntöjä ja pyrkii edistämään työrauhaa. Hänellä ei ole seuraamuksia huonosta käytöksestä.

8 - Oppilas on saavuttanut hyvin käyttäytymisen tavoitteet. Oppilaan käyttäytyminen on asiallista toisia ja ympäristöä kohtaan. Oppilas noudattaa yleensä kouluyhteisön sääntöjä. Hänellä voi olla yksittäisiä seuraamuksia huonosta käytöksestä.

7 - Oppilas on saavuttanut tyydyttävästi käyttäytymisen tavoitteet. Hän suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön ja yhteiseen omaisuuteen vaihtelevasti. Hän häiritsee ajoittain opiskelua. Hän ei noudata aina koulun järjestyssääntöjä. Hänen käytöksensä ja kielenkäyttönsä ei ole aina tavoitteiden mukaista. Hänellä on seuraamuksia huonosta käytöksestä.

6 - Oppilas on saavuttanut kohtalaisesti käyttäytymisen tavoitteet. Hän suhtautuu koulunkäyntiin, kouluyhteisöön tai yhteiseen omaisuuteen usein kielteisesti. Hän häiritsee opiskelua. Hän rikkoo koulun järjestyssääntöjä. Hänen käytöksensä ja kielenkäyttönsä on usein epäasiallista ja loukkaavaa. Hänellä on useita seuraamuksia huonosta käytöksestä.

5 - Oppilas on saavuttanut välttävästi käyttäytymisen tavoitteet. Hän rikkoo koulun järjestyssääntöjä jatkuvasti ja tietoisesti. Hänen käytöksensä ja kielenkäyttönsä on erittäin epäasiallista ja loukkaavaa. Hänellä on paljon seuraamuksia huonosta käytöksestä. Oppilas tarvitsee valvontaa selviytyäkseen koulutyöstä.

4 - Oppilas ei ole koulun kurinpitokeinoin ojennettavissa tai on vaaraksi kouluyhteisölle.

Valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa

Keski-Savon peruskouluissa tarjotaan eri laajuisia valinnaisia oppiaineita. Niiden arvioinnissa noudatetaan OPS-perusteiden linjauksia sanallisen/ numeroarvioinnin antamisen osalta. Valinnaisten oppiaineiden arviointia on täsmennetty myös kunkin valinnaisen opetussuunnitelmassa.

Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt

Oppilaan siirtymisessä seuraavalle vuosiluokalle noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden luvun 6.6 ohjeistusta, josta tiivistys seuraavassa:

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle

- jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.

Oppilas voi siirtyä seuraavalle vuosiluokalle

- vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle

- jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle

- vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Keskustelu sekä sovitut toimenpiteet kirjataan. Toimenpiteitä tulee seurata säännöllisesti. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.

Keski-Savon peruskouluissa erillisiä näyttöjä voidaan järjestää lukuvuoden aikana tai kesäkuussa lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Näyttöjä voi olla yksi tai useampia. Niiden määrä ratkaistaan tapauskohtaisesti riippuen siitä, miten laajoista osa-alueista oppilaan on osoitettava osaamisensa. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritushenkilö annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päätyttyä tehdä lukuvuositolustukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne

vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Keski-Savon peruskouluissa ei ole mahdollisuutta erityisen tutkinnon suorittamiseen. Opetuksen järjestäjät ohjaavat erityisen tutkinnon suorittamisesta kiinnostuneet muiden palveluntuottajien palveluiden piiriin

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain (Pol 20h§)

Tavoitekokonaisuuksittain etenevälle oppilaalle kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien opintokokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen, välitodistusta ei jaeta erikseen. Opettaja antaa oppilaalle ja huoltajalle läpi lukuvuoden palautetta omissa tavoitteissa edistymisestä muilla keinoin.

Lukuvuositodistukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositodistukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositodistukseen. Todistuksen lisätietokohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksien vuosiluokajaksoissa voidaan edetä vasta kun pääsääntöisesti sisällöt ja tavoitteet ovat suoritettu. Tämä mahdollistaa sekä vuosiluokan oppimäärää nopeammin että hitaammin etenevän opiskelun. Tavoitekokonaisuuksittain opiskelua voidaan hyödyntää myös silloin kun oppilas siirtyy perusopetukseen opiskeltuaan ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa. Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään luvussa 5.4.3.

Luku 7.9 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 7 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan.

Siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan:

- oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut
 - rehtorin vastuut
 - lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
 - toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
 - perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt
 - pienryhmien koko ja muodostaminen
- ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut
- oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu
 - yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa
 - opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet
- oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

Paikallisesti päätettävät asia

- oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut

Lukuvuoden suunnittelu: Opetuksen järjestämissuunnitelma määrittelee opetusryhmien koon ja määrän. Suunnittelu aloitetaan talousarviovalmistelun yhteydessä syyskaudella jatkuen opetusryhmien muodostamisella ja rekrytoinneilla kevätkaudella.

Lukuvuoden aikana tapahtuvat toimenpiteet: koulun toimintaa toteutetaan lukuvuosisuunnitelman mukaisesti, oppimisen tuen tarvetta seurataan jatkuvasti opetuksessa ja erilaisissa palavereissa, tukea kohdennetaan lukuvuoden kuluessa tarpeen mukaan.

Ammattihenkilöiden toiminta: luokanopettaja / aineenopettaja toimii yhteistyössä muiden luokanopettajien, erityis/erityisluokanopettajien, koulunkäynninohjaajien ja opiskeluhoollon ammattihenkilöiden kanssa.

Oppilaan tukeen liittyvät toimenpiteet kirjataan oppilastietojärjestelmään sen ammattihenkilön toimesta, joka vastaa tuen toteuttamisesta. Hallinnolliset päätökset tekee sivistysjohtaja ja kirjaa koulusihteeri.

Ryhmäkohtaisten tukitoimien kohdentamisesta yleisen tukiopetuksen resurssoinnin osalta vastaa koulunjohtaja / rehtori ja opetuksen toteuttamisesta asianomainen opettaja.

- rehtorin vastuut

Rehtori ja koulunjohtaja vastaavat koulun johtamisesta kokonaisuutena.

- lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut

Lukuvuosisuunnitelman laatimisesta vastaa rehtori / koulunjohtaja yhdessä henkilöstön kanssa lukuvuoden alkaessa syyskuun loppuun mennessä. Sivistysjohtaja hyväksyy suunnitelmat lokakuun loppuun mennessä.

- toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut

Esi- ja perusopetuksen välissä nivelvaiheessa tiedonsiirron järjestämisestä vastaa esiopetuksen opettaja. Erityisopetuksesta esi- ja perusopetuksessa vastaava erityisopettaja sekä tuleva luokanopettaja osallistuvat palaveriin. Koulunjohtaja tai rehtori osallistuvat palaveriin tarvittaessa ja muut mahdolliset ammattihenkilöt kutsuttaessa. Oppilaiden huoltajia informoidaan tiedonsiirtoon liittyvistä palavereista sekä opetusryhmien muodostamisesta.

Perusopetuksen ala- ja yläkoulun välisessä nivelvaiheessa tiedonsiirron järjestämisestä vastaavat yläkoulun erityisopettajat. Luokanopettajat, tulevat luokanvalvojat ja erityisopettajat osallistuvat siirtopalaveriin. Koulunjohtaja tai rehtori osallistuvat palaveriin tarvittaessa ja muut mahdolliset ammattihenkilöt kutsuttaessa. Oppilaiden huoltajia

informoidaan tiedonsiirtoon liittyvistä palavereista sekä opetusryhmien muodostamisesta.

Perus- ja toisen asteen välinen tiedonsiirto on kuvattu ohjaussuunnitelmassa.

- perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt

Perusopetuksen erityisopettajat osallistuvat tuen järjestämiseen esiopetuksessa. Perusteena tähän on valmistautuminen esi- ja perusopetuksen väliseen nivelvaiheeseen sekä oppilastuntemus. Tuen yhteensovittaminen perustuu esiopettajien, luokanopettajien ja erityisopettajien sekä tarvittaessa muiden ammattihenkilöiden keskinäiseen yhteistyöhön. Vastuita tarkennetaan tarvittaessa lukuvuosisuunnitelmassa.

- pienryhmien koko ja muodostaminen

Pienryhmien muodostamisesta vastaavat Yhtenäiskoulun rehtori ja Kuvansin koulunjohtaja henkilöstöä kuultuaan. Ryhmien muodostaminen perustuu tuen tarpeisiin.

- ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen resurssoinnista vastaa koulunjohtaja / rehtori henkilöstöä kuultuaan. Tukitoimien riittävyyttä arvioidaan jatkuvasti osana opetuksen toteuttamista ja säännöllisesti moniammatillisten ryhmien toimesta.

- oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu

Oppilaskohtaisten tukea koskevan päätöksen valmistelu tapahtuu moniammatillisesti luokan/aineenopettajan sekä erityisopettajan toimesta. Erityisopettaja valmistelee esityksen monitiimille, ja koulunjohtaja / rehtori ehdottaa tuen päätöksen tekemistä ja sivistysjohtaja tekee päätöksen.

- yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa

Huoltajille varataan mahdollisuus osallistua valmisteltaessa oppilaskohtaisia tukitoimia. Huoltajille varataan mahdollisuus osallistua edelleen tukitoimia suunniteltaessa, niistä päätettäessä ja niitä arvioitaessa. Oppilaan omat mielipiteet selvitetään ja otetaan huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.

- opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet

Opiskeluhoitopalvelujen sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävä yhteistyö ja kehittäminen perustuu hyvinvointialueen ja opetuksen järjestäjän sopimiin paikallisiin käytänteisiin.

- oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

Oppiaineen oppimäärästä ja sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta koskevan päätöksen valmistelu tapahtuu moniammatillisesti luokan/aineenopettajan sekä erityisopettajan toimesta. Erityisopettaja valmistelee esityksen monitiimille, ja koulunjohtaja / rehtori ehdottaa päätöksen tekemistä ja sivistysjohtaja tekee päätöksen.

Luku 8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhooltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhooltosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan.

Opiskeluhooltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5):

1. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista
2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi
3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)
4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Keski-Savon opetussuunnitelma

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 ja 7 mom. (1267/2013) (163/2022))

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Kouluyhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat.

Koulun konstit -käsikirja

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppilaskohtaisen tukea tarvitsevat, maahanmuuttotilastaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja hoitajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Ohjausryhmä

Joroisissa, Varkaudessa ja Leppävirralla toimii yhteinen moniammatillinen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Ohjausryhmään kuuluvat sivistysjohtajat, johtavien viranhaltijoiden edustus esiopetuksesta, perusopetuksesta, lukiosta, ammatillisen toisen asteen koulutuksesta ja hyvinvointialueen nimeämä edustaja, eteläisen alueen vastaava kuraattori. Tämä ryhmä vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa (touko-kesäkuu ja marras-joulukuu) tai tarvittaessa useammin. Tämän lisäksi kunnissa voi toimia omia opiskeluhooltoon liittyviä moniammatillisia työryhmiä.

Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä

Opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, hoitajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Yhteisöllinen opiskeluhoitotyöryhmä tekee kokouksistaan pöytäkirjan. Oppilaiden ja hoitajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen ovat yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Opiskeluhoolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle.

Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä

Opiskeluhoolto

- tekee kokonaistarvekartoituksen ja määrittelee käytettävissä olevat opiskeluhohtopalvelut
- suunnittelevat toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi ja tukitoimien järjestämiseksi
- ohjaa yhteistyön järjestämisen kodin ja koulun ja muiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa
- laatii suunnitelman väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä suojaamiseksi
- järjestää opiskeluhoollon toteutuksen seurannan

Jokaisessa yksikössä toimii yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon tehtäviin kuuluu

- opiskeluhoollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi
- kodin ja koulun välisen yhteistyön suunnitelmallinen kehittäminen ja toteuttaminen
- oppilaiden ja hooltajien osallisuuden edistäminen
- kouluympäristön terveellisuuden, turvallisuuden ja esteettömyyden parantaminen
- terveystarkastusten tulokset ja vertailu aiempiin

Lisäksi yhteisölliseen opiskeluhooltoon kuuluvat:

- yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen
- muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen
- kouluterveyden valtakunnallisen kyselyn tulosten läpikäyminen
- koulun järjestyssäännöt
- kiusaamisen ehkäisyn koulukohtaisen suunnitelman läpikäyminen
- tasa-arvosuunnitelman läpikäyminen
- huomioi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman
- kokoontuu vähintään kaksi kertaa lukuvuodessa

Jäsenet

Ryhmä tekee toiminnastaan oman suunnitelmansa ja valitsee vuosittaiset painopistealueensa.

Ryhmää johtaa yksikön esimies ja siihen kuuluvat: rehtori, erityisopettaja, terveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori,

opettajaedustaja, huoltajien edustaja, oppilasedustaja ja tarvittaessa muu asiantuntija.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimijoita:

- erityisopettaja
- opettajien edustaja
- turvallisuusvastaava (tarvittaessa)
- oppilaanohjaaja (yläkoulussa)
- koulukuraattori
- kasvatusohjaaja
- psykiatrinen sairaanhoitaja (yläkoulussa)
- psykologi
- kouluterveydenhoitaja
- oppilaiden edustus (oppilaskunta)
- huoltajien edustus
- tarvittaessa muu asiantuntija

Lukuvuoden aikana työryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi voidaan muodostaa yhteisöllisiä opiskeluhuoltoryhmiä pienemmällä kokoonpanolla tarpeen mukaan. Koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksenjärjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen yksikkökohtainen ryhmä.

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Monialainen asiantuntijaryhmä

Monialainen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä kootaan tarpeen mukaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoitopalveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu esim. erityisopettaja, erityisluokanopettaja, esiopettaja, luokanopettaja tai luokanohjaaja. Oppilaskohtainen suunnitelma tuen toteuttamisesta käsitellään huoltajan kanssa hyvässä yhteistyössä.

Yksilökohtainen opiskeluhoitoryhmä

Yksilökohtaisessa opiskeluhoitoasian käsittelyssä asiantuntijaryhmä kootaan tarpeen mukaan. Se sisältää yksittäiselle oppilaalle suunnatut · koulu- ja oppilasterveydenhuollon palvelut · opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut · monialaiset yksilökohtaiset opiskeluhuollon palvelut · erityislaitoksissa järjestettävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtaisuus perustuu yksilölliseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan ja/tai

huoltajan kirjallista suostumusta. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

1.8.2014 voimaan tullut opiskeluhuollon lainsäädäntö toi muutoksia myös oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämistä koskeviin säännöksiin (PoL 16 a § ja 17 §, 30.12.2013/1288). Uusi lainsäädäntö erottaa toisistaan oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyn yksilökohtaisen opiskeluhuollon ja perusopetuslaissa säädetyn oppimisen ja koulunkäynnin tuen.

Yhteistyö huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisessa tuessa

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin (20 a §). Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa (20 b §). Oppilaskohtaisen tuen toteuttaminen edellyttää yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilaan opinnoissa etenemistä seurataan yhdessä huoltajan kanssa. Oppilaskohtaista tukea koskeva suunnitelma toteuttamisesta tehdään aina yhteistyössä huoltajan ja oppilaan kanssa. Huoltajaa kuullaan aina ennen päätöksen tekoa. Suunnitelman toteutumista arvioidaan oppilaan ja huoltajan kanssa vähintään kerran vuodessa sekä aina tarvittaessa. Tuen tarpeen muuttuessa tehdään aina uusi suunnitelma. Rehtori tekee viranhaltijapäätöksen suunnitelman muuttuessa oleellisesti. Myös huoltaja voi tehdä aloitteen tukitoimien tarpeen arvioimiseksi.

Yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa

Oppilaskohtaisten tukitoimien suunnitelman valmistelussa voidaan tehdä moniammatillista yhteistyötä tarvittaessa koulun pedagogisessa ryhmässä yhteistyössä huoltajien kanssa. Moniammatillinen tuki voi olla myös konsultatiivista.

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisen suunnittelussa voidaan tehdä yhteistyötä moniammatillisen henkilöstön kanssa. Haettaessa rajattua oppimäärää suositellaan moniammatillisten toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Lausunto tukee päätöstä rajatusta oppimäärästä. Psykologin tai lääkärin lausuntoa suositellaan haettaessa rajattua oppimäärää.

Moniammatillinen henkilöstö voi osallistua kutsuttuna yksilökohtaiseen opiskeluhuollon palaveriin. Myös opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset voivat tehdä aloitteen tukitoimien aloittamiseksi. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö tukee koulun toimintakulttuurin kehittämistä. Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena on oppilaiden kokonaisvaltainen tukeminen.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen moniammatilliseen yhteistyöhön osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti. Mukana ovat vain ne opettajat ja muut asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai toteuttaminen kulloinkin kuuluu. Jos koulussa esimerkiksi työskentelee kaksi erityisopettajaa, asian käsittelyyn osallistuu vain se erityisopettaja, joka opettaa kyseistä oppilasta tai jonka tehtäviin oppilaan tukeminen kuuluu.

Edellä kuvatun lakisääteisen yhteistyön toteuttamistavasta ei ole tarkempia säännöksiä. Yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsulttimalla opiskeluhuollon asiantuntijaa, jonka työtehtäviin oppilaan asia kuuluu. Jos oppilaan tilanteen selvittäminen ja tarvittavien toimenpiteiden harkinta edellyttää monipuolisempaa asiantuntemusta, asian käsittelyä varten voidaan koota laajempi ryhmä. Ryhmä kootaan tapauskohtaisesti. Koulun pedagogisena johtajana rehtori voi tarvittaessa olla ryhmän jäsenenä.

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Suunnitelmat on kuvattu Koulun konstit -käsikirjassa.